

ECLSS International

International Conference on Economics & Social Sciences 14

Burhaniye, Balıkesir
TURKIYE

October 17 - 19, 2025

https://www.eclss.org/balikesir

Abstract Book

Bildiri Özetleri Kitabı

E-ISBN: 978-605-71963-4-

by an internationally joint consortium

supported by

TÜBİTAK

TMB

International Conference on
Economics & Social Sciences
Balıkesir, Türkiye
October 17 - 19, 2025
14
https://www.eclss.org

Editors
M. Oğuzhan ILBAN, Ph. D.

Sevgi SEZER, Ph.D.
Hasan KARACAN, Ph. D.
Ali KORKUT, Ph. D.

International Conference on
Economics & Social Sciences
Balıkesir, Türkiye October 17 - 19, 2025
14
https://www.eclss.org

Bildiri özetleri kitabı içeriğinin
tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

The contents of this Abstract Book
are solely those of the authors.

© All rights reserved.

E-printed in October 2025

e-ISBN **978-625-00-6521-1**

No part of this book may be reprinted or reproduced or utilized in any form or by any electronic, mechanical or any other means, now known or hereafter invented, including photocopying and recording, or in any form of information storage or retrieval systems, without permission from the publishers.

Web: https://www.eclss.org

Contact: contacts@eclss.org

E&SS 2025b

14th International Conference on Economics and Social Sciences

hosted by

Burhaniye Faculty of Applied Sciences, Balikesir University, TÜRKİYE

October 17 - 19, 2025

ORGANIZING COMMITTEE

CHAIRS

Prof. Dr. Rector Yücel OĞURLU, Balikesir University, Türkiye [Honorary Chair]
Prof. Dr. M. Oğuzhan ILBAN, Balikesir University, Türkiye [Chair]
Assoc. Prof. Dr. Hasan KARACAN, Pen Research Institute, USA, (Co-Chair)
Assoc. Prof. Dr. Sevgi SEZER, Balikesir University, Türkiye (Co-Chair)
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Necati CİZRELİOĞULLARI, Mardin Artuklu University, Türkiye [Co-Chair]
Assist. Prof. Dr. Fatih ÇOLAKOĞLU, Balikesir University, Türkiye (Co-Chair)
Assist. Prof. Dr. Ali KORKUT, Pen Research Institute, USA [Co-Chair]

ORGANIZING COMMITTE MEMBERS

Rukiye KİLİLİ, Ph.D., TRNC
Rita Ilgūnė MARTINĖLIENE, Ph.D., LITHUANIA
Artur BORCUCH, Ph.D., POLAND
Mensur NUREDIN, Ph.D.NORTH MACEDONIA
Professor Ewa Chomać-Pierzecka, POLAND
Inmaculada GARCÍA-MARTÍNEZ, SPAIN
José Luis UBAGO-JIMÉNEZ, SPAIN
Pedro TADEU, Ph.D., , PORTUGAL
Kalbike Omirbaikyzy ESENOVA, Ph. D, KAZAKHSTAN
Artan NIMANI, Ph.D., KOSOVO
Eva EPPLER, Ph. D., UK
Maija BURIMA, Ph. D., LATVIA
Rukiye KILILI, Ph.D. TRNC
Giedrė KVIESKIENE, Ph.D., LITHUANIA
Xatire QULIYEVA, Ph.D., AZERBAIJAN
Fakhra AZIZ, Ph.D., PAKISTAN
Nazli TYFEKCI, Ph.D., KOSOVO
Bobur SOBIROV, Ph.D., UZBEKISTAN
Elez OSMANI, Ph.D., MONTENEGRO
Dwi SULISWORO, Ph.D. INDONESIA
Viktoria KOSTENKO, Ph.D. UKRAINE
Klaus OESTREICHER, Ph.D. AUSTRIA

Mirela ANGHEL, Ph.D. ROMANIA
Ph.D. Bartosz Nieścior, POLAND
M.Sc. Małgorzata Czerwińska, POLAND

E&SS 2025b

14th International Conference on Economics and Social Sciences

hosted by

Burhaniye Faculty of Applied Sciences, Balikesir University, TÜRKİYE

October 17 - 19, 2025

SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Yücel OĞURLU, Balikesir University, TÜRKİYE
Prof. Dr. M. Oğuzhan ILBAN, Balikesir University, TÜRKİYE

Prof. Dr. Asım VEHBI, Arkin University of Creative Arts & Design, TRNC
Prof. Dr. Burcu TOKER, Arkin University of Creative Arts & Design, TRNC
Prof. Dr. Inmaculada GARCÍA-MARTÍNEZ, University of Granada, SPAIN
Prof. Dr. José Luis UBAGO-JIMÉNEZ, University of Granada, SPAIN
Prof. Dr. Pedro TADEU, Polytechnic University of Guarda, PORTUGAL
Prof. Dr. Mark SZYMANSKI, Pacific University, USA
Prof. Dr. Gheorghita NISTOR, University of Bucharest, ROMANIA
Prof. Dr.Doru BUZDUCEA, University of Bucharest, ROMANIA
Prof. Dr. Fakhriddin ISAYEV, The Scientific Research Center "Scientific Foundations and Problems of the Development of the Economy of Uzbekistan" under Tashkent State University of Economics, Tashkent, UZBEKISTAN
Prof. Dr., Eduardo MELGUIZO-IBÁÑEZ, University of Granada, SPAIN
Prof. Dr. Janalik BALTABAEVA, Kazakh National Pedagogical University named after Abai Kunanbayev, KAZAKHSTAN
Prof. Dr. Maija BURIMA, Daugavpils University, LATVIA
Prof. Dr., Samuel P. LEÓN, University of Granada, SPAIN
Prof. Dr., Félix ZURITA-ORTEGA, University of Granada, SPAIN
Prof. Dr. Mehmet DEMIREZEN, Ufuk University, TÜRKİYE
Prof. Dr. Ilir KELMENDI, University of Gjakova, KOSOVO
Prof. Dr. Teymur KERIMLI, ANAS, AZERBAIJAN
Prof. Dr. Giedrė KVIESKIENE, Vytautas Magnus University, LITHUANIA
Prof. Dr. Giuli ALASANIA, University of Georgia, GEORGIA
Prof. Dr., Carlos BRIGAS, Polytechnic University of Guarda, PORTUGAL
Prof. Dr., Óscar GAVÍN-CHOCANO, University of Granada, SPAIN
Prof. Dr., Pedro VALDIVIA-MORAL, University of Granada, SPAIN
Prof. Dr., Gabriel GONZÁLEZ-VALERO, University of Granada, SPAIN
Prof. Dr. Shavkat KHASANOV, Samarkand Branch of Tashkent University of Economics, UZBEKISTAN
Prof. Dr. Rıza SAM, Uludag University, TÜRKİYE
Prof. Dr. Baltabay ABDIGAZIEV, Kazakh National Pedagogical University named after Abai Kunanbayev, KAZAKHSTAN

Prof. Dr. Farhod AHROROV, Samarkand Branch of Tashkent University of Economics, UZBEKISTAN
Prof. Dr. Georgi GAGANIDZE, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, GEORGIA
Prof. Dr. Mesut YALVAÇ, TRNC
Professor Joanna Jasińska, Warsaw Medical University of Tadeusz Koźluk, POLAND
Prof. Dr. Vadim KUZMIN, Ural Federal University, RUSSIA
Prof. Dr. Sema ETIKAN, Ahi Evran University, TÜRKİYE
Prof. Dr. Kalbike Omirbaikyzy ESSENOVA, Kazakh National Pedagogical University named after Abai Kunanbayev, KAZAKHSTAN
Prof. Dr. Olga Nosova VALENTYNOVNA, Kharkiv National University, UKRAINE
Prof. Dr. Abdullah KIZILCIK, Istanbul University, TÜRKİYE
Professor Mateusz Grajek, Department of Public Health, Faculty of Public Health in Bytom, Medical University of Silesia in Katowice, POLAND
Prof. Dr. Ramazan ERTURGUT, Akdeniz University, TÜRKİYE
Prof. Dr. Hossein Khoshbaten. Sarab University, IRAN
Prof. Dr. Kondratyuk Oksana Ivanivna, Kiev National University of Trade and Economics, UKRAINE
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Necati CIZRELIOGULLARI, Mardin Artuklu University, TÜRKİYE
Assoc. Prof. Dr. Claudia CONSTANTINESCU, University of Bucharest, ROMANIA
Assoc. Prof. Dr. Nadejda AÇAN, Ural Federal University, RUSSIA
Assoc. Prof. Dr. Süleyman AVCI, Marmara University, TÜRKİYE
Assoc. Prof. Dr. Rita Ilgūnė MARTINĖLIENĖ, University of Applied Sciences, LITHUANIA
Assoc. Prof. Dr. Kamber KAMBERI, University of Gjakova, KOSOVO
Assoc. Prof. Dr. Eva EPPLER, University of Roehampton, UK
Assoc. Prof. Dr. Sevgi SEZER, Balikesir University, TÜRKİYE
Assoc. Prof. Dr. Semiha ŞAHİN, Dokuz Eylul University, TÜRKİYE
Prof. Dr. Rukiye KİLİLİ, Cyprus Science University, TRNC
Assoc. Prof. Dr. Idriz BERISHA, University of Gjakova, KOSOVO
Assoc. Prof. Dr. Sholpan Myrzakasymovna SHUINSHINA, Institute of Secondary Education Altynsarin National Academy, KAZAKHSTAN
Assoc. Prof. Dr. Giovanni BORRIELLO, Università degli Studi della Tuscia / ITALY
Assoc. Prof. Dr. Zaharah HUSSIN, University of Malaya, MALAYSIA
Assoc. Prof. Dr. Nagima Abzelbekovna ILIYASOVA, Kazakh National Pedagogical University named after Abai Kunanbayev, KAZAKHSTAN
Assoc. Prof. Dr. Raygul RAHMETOV, Kazakh National Pedagogical University named after Abai Kunanbayev, KAZAKHSTAN
Assoc. Prof. Dr. Gulnur SMAGULOVA, Kazakh National Pedagogical University named after Abai Kunanbayev, KAZAKHSTAN
Assoc. Prof. Dr. Hajjah Jariah Mohd JAN, University of Malaya, MALAYSIA
Assoc. Prof.Dr. Tornike SHURGULAIA, Georgian National University, GEORGIA
Assoc. Prof.Dr. Mashitoh MAHAMOOD, University of Malaya, MALAYSIA
Assoc. Prof. Dr. Izabela A. DAHL, Örebro University, SWEDEN
Assoc. Prof. Dr. Serkan TÜRKOĞLU, Tokat Gaziosmanpaşa University, TÜRKİYE
Assoc. Prof.Dr. Raihanah Binti Hj AZAHARI, University of Malaya, MALAYSIA
Asst. Prof. Dr. Artur Borcuch, Jan Kochanowski University, POLAND
Asst. Prof. Dr. Tuğrul GÜNAY, Cyprus Science University, TRNC
Asst. Prof. Dr. Rouslan JALIL, University of Kentucky, USA
Asst. Prof. Dr. Adrian DAN, University of Bucharest, ROMANIA
Asst. Prof. Dr. Fakhra AZIZ, Lahore College for Women University, PAKISTAN
Asst. Prof. Dr. Nurhodja AKBUALEV, Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi, AZERBAIJAN

Asst. Prof. Dr. Nazly TYFEKCI, University of Gjakova, KOSOVO
Asst. Prof. Dr. Tahira KALSOOM, Lahore College for Women University, PAKISTAN
Asst. Prof. Dr. Luan VARDARI, University of Prizren, KOSOVO
Asst. Prof. Dr. Nino CHIABRISHVILI, Ilia State University, GEORGIA
Assoc. Prof. Dr. Ekin KAYNAK ILTAR, Akdeniz University, TÜRKİYE
Assoc. Prof. Dr. Sirojiddin ABROROV, The Research Center "Scientific bases and issues of economic development Uzbekistan" under Tashkent State University of Economics, UZBEKISTAN
Asst. Prof. Dr. Boren SARGON, Cyprus Science University, TRNC
Assist. Prof. Dr. Recep ŞEHİTOĞLU, Gaziantep University, TÜRKİYE
Ph.D. Mirela ANGHEL, University of Bucharest, ROMANIA
Ph.D. Krzysztof Pająk, War Studies University, POLAND
Dr. Katya DUNAJEVA, Eotvos Lorand University, HUNGARY
Ph.D. Izabela Bełz-Kaczmarek, University of Rzeszów, Faculty of Philology, Poland
Dr. Mani Man Singh RAJBHANDARI, University of Johannesburg, Republic of SOUTH AFRICA
Dr. Seffat DUMAN, Çankiri University, TÜRKİYE
Dr. Alessandro PORROVECCHIO, Université du littoral Côte d'Opale, FRANCE
Dr. Rina Manuela CONTINI, Università degli Studi G. d'Annunzio Chieti e Pescara, ITALY
Dr. Nicoleta Aurora POPESCU, University of Bucharest, ROMANIA
Dr. Paige WILLIAMS, University of Melbourne, AUSTRALIA
Dr. Mihaela POPA, University of Bucharest, ROMANIA
Dr. Wilkinson Daniel Wong GONZALES, National University of Singapore, SINGAPORE
Dr. Marek LUKÁČ, University of Presov, SLOVAKIA
Dr. Afifa KHANAM, Lahore College for Women University, PAKISTAN
Ph.D. Henryk Wojtaszek, University of Vocational Education in Warsaw, Institute of Management and Quality, POLAND
Dr. Ljiljana Kaliterna LIPOVČAN, Institute of Social Sciences Ivo Pilar, CROATIA
Dr. Bruno SURDEL, Renmin University, Beijing, CHINA
Dr. Salma HALIOUI, Brandenburgische Technische Universität Cottbus, GERMANY
Dr. Anantha Raj A. AROKIASAMY, Quest International University Perak (QIUP), MALAYSIA
Dr. Lazlo MARACZ, Universiteit van Amsterdam, The NETHERLANDS
Ph.D. Renata Burchart, The University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Faculty of Economic Sciences, POLAND
Ph.D. Tomasz Jurys, Department of Rehabilitation, Faculty of Health Sciences in Katowice, Medical University of Silesia in Katowice, POLAND
Dr. Faizal AYOB, Victoria University, AUSTRALIA
Dr. Cosmin Tudor CIOCAN, Ovidius University Constanta, ROMANIA
Ph. D. Sandica ION, University of Bucharest, ROMANIA
Dr. İzzet ŞİRİN, Artvin Çoruh University, Türkiye
Ph.D. Ewa Szubek-Bednarz, The Jacob of Paradies University, POLAND
Ph.D. Bartosz Nieścior, Warsaw School of Economics, POLAND
Dr. Aizan Binti Ali Mat ZIN, Universiti Malaya, MALAYSIA
Ph.D. Agnieszka Barczak, West Pomeranian University of Technology in Szczecin, Faculty of Marine and Transport Engineering, POLAND
Dr. Tahir ISLAM, The University of Science and Technology, CHINA
Ph.D. Sorina DUMITRACHE, University of Bucharest, ROMANIA
Dr. Adesanya Biyinka OLUSOLA, Ekiti State University, NIGERIA
Ph.D. Dilaver NİŞANCI, Ankara Bilim University, Türkiye
Ph.D.Can.Vaiva JUŠKIENĖ, Vilnius University of Applied Sciences, LITHUANIA

Ph.D. Monica ALEXANDRU, University of Bucharest, ROMANIA
Dr. Fernan ABRAGAN, Mindanao State University, The PHILIPPINES
M.Sc. Izabela Stańczuk, War Studies University, Faculty of Law and Administration, POLAND
M.Sc. Małgorzata Czerwińska, War Studies University, Faculty of Law and Administration, POLAND
M.Sc. Vasylyna Petrovets, University of Rzeszów, Collegium Medicum, Faculty of Physical Culture Sciences, POLAND
MA., Tugay YAZGAN, World Peace University, TRNC

CONTENTS

STATISTICS ABOUT ECLSS 2025b 1

Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları: Kavramsal ve Normatif Bir Değerlendirme 2

Research on the History of Azerbaijan Turkish Philosophy in the Modern Period 4

Azerbaycan ve Türkyye Cumhuriyetleri Arasında Felsefi- Antropolojik ve Etno-Psikolojik Temeller ... 6

Development of a Child-Friendly School Model Based on Environmental Conservation 8

The Impact of Education on Economic Growth: Panel Data Evidence 9

Linking Cognitive Dimension, Degree of Understanding, and Performance of Students: Basis for Designing Contextualized Learning Material in Biology 12

Strategies Used by Middle School Mathematics Teachers to Remedy Students' Misconceptions about Decimal Representation 13

The Law of Local Community Security – Norms, Institutions, and Space 15

Special military courts during World War II 16

Gender Roles In Textbooks: The Case Of A Fourth Grade Mathematıcs Textbook 17

Beauty: A Literary-Aesthetic Element in Dritero Agolli's Poetry 19

Vlogging as a Tool for Improving Speaking Skills among EFL University Students: A Case Study of Al Ryada University for Science and Technology, Sadat City, Egypt 20

Academicians' Views on the Evaluation of STEM-Based Problem-Based Digital Activities 21

Cybersecurity and Small States: Albania Between Vulnerability and Geopolitical Resilience 23

Kahve Dükkanlarında Mağaza Atmosferinin Tüketici Davranışına Etkisi 24

Pisemne interpretacje indywidualne jako instrument ograniczający ryzyko podatkowe 25

Pathways from ESG Transformation and Innovation to Organizational Performance 27

Gender Equality-Based Educational Transformation: A Case Study of Senior High School Students in Dili, Timor-Leste 28

Delegate or Develop a Skill? The Dual Track of Working with AI and Its Effect on Transfer in Foreign Language Teaching 29

20. Yüzyılın İlk Yarısında Türkiye'de Azerbaycan Sözlü Halk Edebiyatı (Ortak Edebiyat Örnekleri) Araştırmaları Ve Yayınları 30

Digital Financial Literacy: An Empirical Study on University Students 32

Sosyal Medya Paylaşımlarının Boşanma Davalarında Aile Hukuku ve Kişilik Hakları Açısından Değerlendirilmesi 33

The Social Consequences of Climate Change in the Context of International Cooperation 35

The Role of Entrepreneurs in the AI Revolution *38*

Benlik İmajı Kaygısı ile Dijital Bağımlılık Arasındaki İlişki: Psikolojik ve Eğitsel Bir İnceleme *39*

Understanding Albanian Foreign Policy Through Theories of Small State Behavior *40*

Sectoral Contexts and Gendered Behavior in Tax Compliance: Evidence from South of Albania *42*

The Impact of Assessment Anxiety on English Language Achievement among EFL Secondary School Students in Kosovo *44*

'Alanlar' ve 'Dünyalar' Arasında Sanat: Bourdieu ve Becker'ın Sanat Sosyolojisi Üzerine Bir Karşılaştırma *46*

Algoritmik Oryantalizm: Yapay Zekâ Müziğinde Türk Kültürünün Hegemonik Temsili Üzerine Bir İnceleme *47*

Transformative Educational Leadership Based on Multicultural Values in Madrasahs in Yogyakarta City *48*

Veri Analizi Konusunun Çift Odaklı Öğretim Modeliyle Öğretiminin Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Tutum ve Motivasyona Etkisi *49*

Międzynarodowe stosunki wojskowe w aspekcie stosunków międzynarodowych i nauk wojskowych .. *51*

"Dam" İttifakının Almaşığı Yeni Bir Kızılelma Koalisyon Hükümeti Modeli Mi? *53*

Data-Driven for School Improvement: Malaysian Experience *55*

Quality Academic Supervision: A Key Strategy to Enhance Teacher Performance *57*

Authoritarian Resilience in China, Russia, And The Middle East *58*

Integrating STEM and Ethnoscience in Primary Science Education: Utilizing Mahogany Bark Natural Dye in Tawang Wetan's Batik Pace Pacitan *60*

Özbekistan ve Türkiye Ekonomisinin Mevcut Durumuna Bakış *61*

Bridging theory and practice: English Language Learning in Dual Education Systems *63*

Ortaokul Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Matematiksel Problem Kavramına Yönelik Metaforik Algılarının İncelenmesi *64*

Ortaokul Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Problem Çözme Kavramına Yönelik Metaforik Algılarının İncelenmesi *67*

Dış Ticaret Firmalarında Nöropazarlama Farkındalığı ve Uygulamaları: ISO 500 Firmaları Örneği *70*

Özbekistan ve Türkiye Ekonomisinin Mevcut Durumuna Bakış *72*

Teacher Quality Challenges in Professional Development: Findings from Elementary School Accreditation Visits and Their Impact on Learning Quality *74*

Heydər Əliyevin Naxçıvan Dövrü Fəaliyyəti. Tarixi-Diplomatik Uğurlar *75*

Transformative Educational Leadership Based on Multicultural Values of Madrasahs in Yogyakarta *77*

Eğitim Planlamasında Süreci Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi 78

Zengezur: Tarihin Nabzından Geleceğin Köprüsüne 79

The Importance of Food Safety in Albania" explores its impact on health, consumers, and development 80

Formal Education System in Kosovo Prisons: Formative and Summative Assessments of Prisoner Students 81

Nowoczesne podejście do druku opakowań: primer, a jakość nadruku ink-jet 84

Rewriting the Detective Archetype: From Sherlock to The Residence 88

Title: The Politics of Sacred Belonging. Populism and the Albanian Constitution 89

Nihad Sâmi Banarlının Modern Türk Şiiri Hakkında Görüş ve Değerlendirmeleri 90

Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın Tefvîznâme'si Işığında Pozitif Psikoloji ve Manevî Danışmanlık: Bibliyoterapötik Bir Yaklaşım 91

The power of supervision in social work 93

Yeşil Otellerin Meşruiyet Stratejileri: Kurumsal Sürdürülebilirlik Bağlamında Bir Değerlendirme ... 95

Hibritleşen Terörizm ve Dijital Çağın Güvenlik Paradigmaları 97

Ciddi Derecede Engelli Yaşlı Bireylerde İnternet Kullanımı: Entegre CRITIC-LMAW Yaklaşımıyla AB Ülkelerinin Değerlendirilmesi 99

Osman Faiz Gündoğdu'nun Polisiye Roman Çevirileri 101

Factors Influencing Retention and Attrition among Early Career Teachers: A PRISMA-Based Systematic Review (2021–2025) 103

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Beşinci ve Altıncı Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitaplarında Yer Verilen Bilim İnsanları ve Tarihi Şahsiyetler 105

From Turbulence to Shelter: The Impact of Western Balkans Conflicts on Albania's National Security After the 1990s 107

Interdisciplinary Approach in Teaching Processes 108

Digitalization and the Social Impacts of Social Media 109

Робототехникада "Асық ату" ойыны негізінде бастауыш сынып оқушыларына ұлттық құндылықтарды қалыптастыру 111

Kur Savaşları (Dış Ticaret Savaşlarının) Dünü, Bugünü ve Geleceği 113

Liderlik Davranışının Turist Rehberliği Açısından Etkisi 115

Motivation and Assessment of Students in Mitrovica Secondary Schools 117

Trade Openness and Financial Development Importance for Economic Development in Albania 118

Takım Sözleşmesinin İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Açısından Hüküm ve Sonuçları 119

Spa Resorts Between Health and Sustainability: A Comparative Perspective of Romanıa and Turkey *120*

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Düzenlenen Kesin Yetki Kurallarının Genel Haciz Yoluyla Takipte Uygulanabilirliği ve İcra Dairesinin Yetkisinin Niteliğine İlişkin Etkisi *124*

İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Oyunlaştırma Yaklaşımı Hakkında Görüşleri *125*

Flipped and Adaptive English Learning Model: The Promising New English Learning Model for 7th and 8th-Grade Students *126*

Yönetim Bilgisinin Modernizasyonu *127*

Savaştepe Minnetler Mahallesi'nin Kırsal Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi *131*

Geleneksel Beslenme Kültürünün Sürdürülebilirliği Açısından Biyobozunur Organik Atıkların Yerinde Kompostlaştırılması Konusunda Kavramsal Bir Değerlendirme *133*

A Doctrinal and Comparative Analysıs of Property Law in Albania: Lessons from the Western Balkans *135*

Assessing the prosocial proclivities that impact university study choices in the social field in order to attain sustained educational integration *137*

Construction of Religious Identity through Arabic Language Learning: A Narrative Study on Arabic Language Education Students *138*

TRISKA: Transformation of Socio-Cultural Education in Karangsentul Village *139*

Sosyal Yardım Programlarının Sinirliliği: Eşitsizlik ve Yoksulluğun Azaltılmasında Gerçekten Ne Kadar Etkililer? *140*

Türkiye'de Robotik Kodlama Eğitimi Üzerine Lisansüstü Tezler: Bir Tematik Analiz *141*

Örtük Bilgi Bağlamında Aile Kurumuna Refleksif Bir Bakış: Türk Atasözlerindeki Aile Temasının Yapısökümü Üzerine Bir İnceleme *144*

Preservice Teachers' Views on the Evaluation of STEM-Based Problem-Based Digital Activities ... *145*

Evden Çalışan İşçinin Evde Geçirdiği Her Kaza İş Kazası Mıdır? *147*

Matematik Eğitiminde Dijital Oyunların Kullanım Alanları, Etkileri ve Uygulama Sınırlılıkları *148*

Matbu Belgeler ile Yapılan Fesih Bildirimi Geçersiz Midir? *149*

Türkiye'de Sürdürülebilir Bankacılık: Gelişmeler, Zorluklar ve Geleceğe Yönelik Öngörüler *150*

Kısmi Süreli İş Sözleşmesi Düzenlemelerinin Öğreti ve Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi *152*

Türk Hukukunda İşveren Vekili *153*

Eğitim Alanında Finansal Okuryazarlık Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Eğilimlerinin İncelenmesi *154*

Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisinde Muvazaa *157*

Mesleki Anlamda Ödünç (Geçici) İş İlişkisi *158*

Post Modrenism and Mysticism (in the light of poetry of Shah Latif Sindhi poetry) *159*

The Concept of Prophetic Leadership in the Leadership of Community Groups of Education Providers: A Review of the Literature *161*

Türk Devletleri Teşkilatı Askeri Bir İttifaka Dönüşebilir Mi? *162*

Syntactic Patterning in Political Speech: A Diachronic Study of The Albanian Prime Minister's UN Discourse *164*

Dijitalleşen Çalışma Yaşamında Uzaktan Çalışma ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı: İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Perspektifinden Sorunlu Alanlar *168*

Development Rhetoric vs. Reality: Can Global Equality Exist Without Valuing Care Work? *170*

Botanik Turizmi: Kuzey Ege Bölgesi'nin Bitki Kaynakları ve Potansiyel Gelişim Alanları *171*

Positive Strategies to Boost Student Engagement in Private Schools in Kosovo through Podcast-Based Learning *172*

Azərbaycanda Ailə-Nigah İdentikliyinin Milli - Psixoloji Qaynaqlari *173*

Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Kozak Yaylası'nın Alternatif Turizm Potansiyeli *174*

Economic–Emotional–Social Crisis in Kosovo: A Reflection on the Increase of Suicide Cases *176*

Energy Transition 2025: Technological Convergence, Demand Fragmentation, and the End of Net-Zero Certainty *177*

Olası İstanbul Deprem Senaryolarına Yönelik Su Üzeri Yaşam Birimlerinden Oluşan Yüzen Mahalle Konsepti *178*

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık ile İlgili Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Analiz *179*

Social Reproduction of Drug Abuse: A Critical Sociological Study in Barru District, Indonesia *180*

The Impact of the STEAM Approach on Learning Processes: A Systematic Literature Review *181*

The Relationship Between Self-Image Anxiety and Digital Addiction: A Psychological and Educational Perspective *182*

Benlik İmajı Kaygısı ile Dijital Bağımlılık Arasındaki İlişki: Psikolojik ve Eğitsel Bir İnceleme *183*

The Unimpeded Science Camp *184*

The Impact of Strategic Cooperation on Tourism Destination Attractiveness *185*

Halk Eğlencelerinden Ulusal Direniş Hareketine Katkılarına: Tülütabaklar *187*

Fen Bilgisi Öğretmenlerinin "Olmazsam Olmaz-II" Projesine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi ... *189*

Generalized Synchronization of Chaotic Finance Systems with Feed-Forward Neural Networks *191*

Vergi Usul Kanunu Kapsamında Canlı Hayvanların Amortismanı *193*

Kariyer Bağlılığının Kariyer Başarısı Üzerine Etkisinde İş Yaşam Dengesinin Aracılık Rolü: Akademisyenler Üzerine Bir Alan Araştırması *195*

Korzenie wrogości. Polsko-rosyjskie spory o układy jałtańsko-poczdamskie *197*
Postfolklor ve Dijital Antropoloji: Halk Biliminin 21. Yüzyıldaki Yönü *199*
Wpływ designu opakowania na decyzje zakupowe konsumentów *200*
Visual Arts and Human Rights *203*
Historical Thinking Concept-Based Learning Model According to Karl Popper's Philosophical Perspective *205*
Jakość życia pacjenta w wieku geriatrycznym - studium przypadku *206*
Interwencja o charakterze wychowawczym służb mundurowych *208*
Neuroliteratura i sztuczna inteligencja: literatura jako przestrzeń dobrostanu w erze cyfrowej *209*
The Influence of Online Health Information on Patient–Doctor Relationships *210*
Vaccine Hesitancy and social media: A Medical Perspective *212*
Legal aspects of international security *214*
The impact of economic conditions of society on the shape of political discourse *215*

STATISTICS ABOUT ECLSS 2025b

October 17 - 19, 2025 – Burhaniye, Balikesir, TÜRKİYE

The 14th edition of **International Conference on Economics and Social Sciences (E&SS2025b),** Burhaniye, Balıkesir, TÜRKİYE, October 17 - 19, 2025, was a great and exciting experience with all our distinguished guests, participants and listeners.

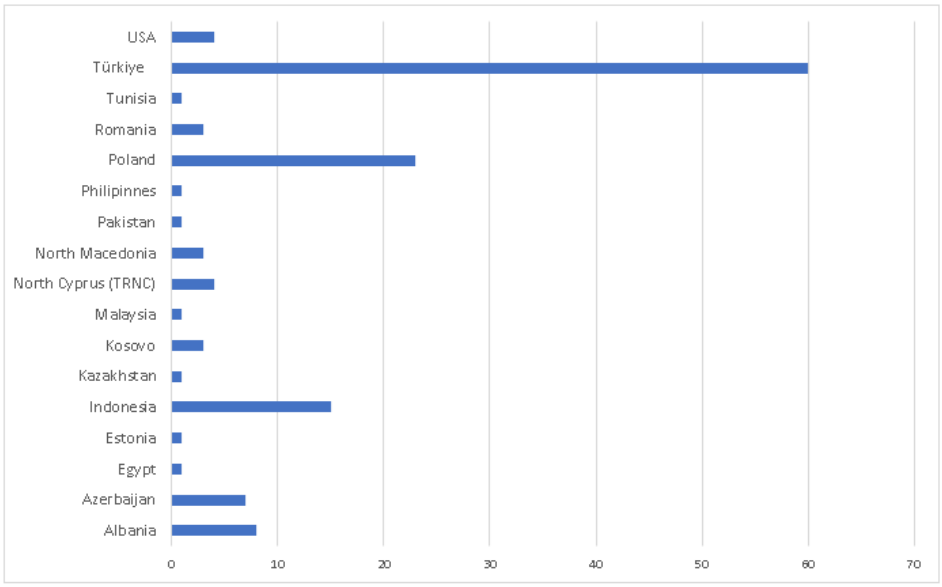
There were 137 papers presented during 13 plenary sessions (60 papers by participants from Turkey, and 77 by participants from other countries; **43,80 % Turkish, 56,20% International participants**). We had participants from 17 countries, displayed in the graphic and visualized in the graph below.

Hope to meet you again in our upcoming conferences!

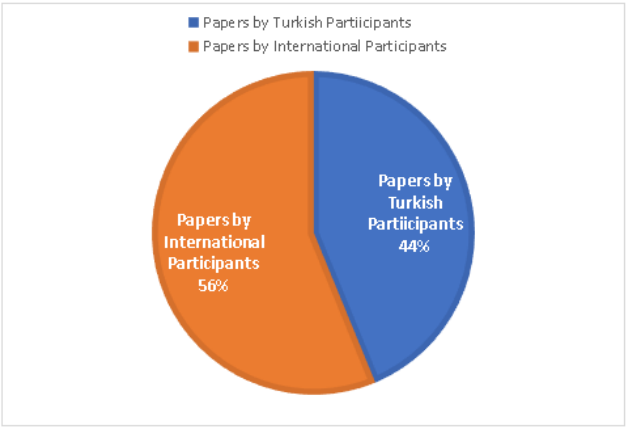
Thank you for your support and collaboration.

Organizing Committee

Country	Papers
Albania	8
Azerbaijan	7
Egypt	1
Estonia	1
Indonesia	15
Kazakhstan	1
Kosovo	3
Malaysia	1
North Cyprus (TRNC)	4
North Macedonia	3
Pakistan	1
Philipinnes	1
Poland	23
Romania	3
Tunisia	1
Türkiye	60
USA	4
TOTAL	137

	Number of Papers	%
Papers by Turkish Partiicipants	60	43,80
Papers by International Participan	77	56,20

International Conference on Economics & Social Sciences
Balıkesir, Türkiye October 17 - 19, 2025
14
ECLSS international
https://www.eclss.org

Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın Tefvîznâme'si Işığında Pozitif Psikoloji ve Manevî Danışmanlık: Bibliyoterapötik Bir Yaklaşım*

Uzm. İsa YAVİLİOĞLU**

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye

Doç. Dr. Mehmet ŞANVER***

Bursa Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye

Giriş

Pozitif psikoloji, umut, iyimserlik, dayanıklılık ve anlam boyutlarıyla bireyin güçlü yanlarını geliştirmeyi hedeflerken; Manevî Danışmanlık ve Rehberlik (MDR), kutsalla ilişki ve değer odaklı yaklaşım üzerinden varoluşsal arayışa bütüncül destek sunar (Peterson & Seligman, 2004; Hefferon & Boniwell, 2011; Ekşi, 2016). Klasik tasavvufî metinlerin bu iki alanla sistematik entegrasyonu sınırlıdır; Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın *Tefvîznâme*, adlı eseri, tematik derinliği ve şiirsel yapısıyla bu boşluğu doldurmaya elverişli özgün bir örnek olarak öne çıkmaktadır (Aslan, 2022; Bilen, 2011). Bu bildiri, mevcut bildiri metni ve dayandığı yüksek lisans tezini birlikte ele alarak söz konusu entegrasyonu somutlaştırır.

Amaç

Çalışmanın amacı, *Tefvîznâme*'nin sabır, tevekkül, teslimiyet ve rıza kavramları üzerinden psikolojik iyi oluş ve manevî dengeye katkısını ortaya koymak ve metnin bibliyoterapötik potansiyelini MDR uygulamaları bağlamında yapılandırılmış bir çerçeveyle göstermektir (Yavilioğlu, 2023). Böylece klasik dinî-edebî mirasın pozitif psikoloji ve MDR'ye kanıt temelli entegrasyonuna katkı sunulacaktır.

Yöntem

Nitel araştırma deseni benimsenmiş; metin şerhi, doküman analizi ve literatür taraması birlikte yürütülmüştür (Rubin, 1978; Gladding & Gladding, 1991). İnceleme eksenleri; içerik (sabır, tevekkül, teslimiyet, rıza), biçim (ritim, tekrar, metafor), mesaj (anlamlandırma, kabullenme). Bulgular, pozitif psikoloji eksenleri (umut-anlam-dayanıklılık) ve MDR ilkeleri (manevî destek-değer odaklı danışma) ile analitik biçimde eşleştirilmiştir (Kardaş, 2017; Ekşi, 2016).

Bulgular / Tartışma

(1) Sabır-umut, tevekkül-dayanıklılık, teslimiyet/rıza-anlam eşleşmeleri kriz anlarında bilişsel yeniden çerçeveleme ve umut odaklı baş etmeyi destekleyen tutarlı bir değer seti sunmaktadır (Peterson & Seligman, 2004; Tarhan, 2018). (2) Metnin ritmik ve metaforik dili, özdeşim ve içgörüyü kolaylaştırarak bibliyoterapiye elverişlilik

** E-mail: yavilioglubursa@gmail.com, Orcid: 0009-0004-1582-7307.
*** Sorumlu Yazar: (Corresponding Author): mehmetsanver@hotmail.com, Orcid: 0000-0001-8710-4459.

yaratır; danışanın duygusal düzenleme, kabul ve anlamlandırma süreçlerini güçlendirir (Gladding & Gladding, 1991). (3) MDR bağlamında *Tefvîznâme*, kayıp, belirsizlik ve kontrol dışı olaylarla başa çıkma kapasitesini artıran yapılandırılmış okuma–yansıtma oturumlarına içerik ve dil sağlar (Aslan, 2022; Ekşi, 2016). (4) Tez ve bildiriden elde edilen bulgular, metnin bireysel danışmanlıkta ve toplumsal anlam krizlerinde terapötik katkı sağlayabildiğini; şiirin estetik boyutunun müdahale motivasyonu ve sürdürülebilirliğini artırdığını göstermektedir (Yavilioğlu, 2023). (5) Etik/kültürel duyarlılık açısından danışanın inanç, dil ve yaş düzeyi gözetilmeli; şiirsel söylemin seçilmiş/sadeleştirilmiş bölümleri kullanılmalıdır (MDR ilkeleri).

Sonuç / Öneriler

Tefvîznâme, klasik dinî-edebî mirasın pozitif psikoloji ve MDR uygulamalarına entegrasyonu için güçlü bir adaydır. Uygulamada; kısa hazırlık (odaklanma-niyet), yönlendirilmiş okuma, yansıtıcı yazma ve paylaşım, metafor çözümleme, dua/tefekkürle kapanış basamaklarından oluşan mikro-protokoller önerilir (15-25 dakikalık modüller). Gelecek çalışmalar, kontrollü tasarımlarla etkinliği (iyi oluş, umut, dayanıklılık ölçekleri) sınamalı; farklı yaş/kültür gruplarında uyarlamaları test etmelidir (pozitif psikoloji literatürü).

Anahtar Kelimeler: Pozitif psikoloji; Manevî Danışmanlık ve Rehberlik; *Tefvîznâme*; bibliyoterapi; psikolojik iyi oluş.

Kaynakça

Aslan, M. (2022). *Tasavvufî metinlerin psikolojik danışmadaki işlevi: Bibliyoterapi açısından bir değerlendirme*. İstanbul: Tasavvuf Yayınları.

Bilen, Y. (2011). *Tefvîznâme*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.

Ekşi, H. (2016). Manevî danışmanlık ve rehberlik: Kavramsal bir çerçeve. *Değerler Eğitimi Dergisi, 14*(31), 29-52.

Erzurumlu, İ. H. (2013). *Mârifetnâme* (E. Korkmaz, Ed.). İstanbul, Türkiye: Çelik Yayınevi.

Gladding, S. T., & Gladding, C. (1991). The ABCs of bibliotherapy for school counselors. *The School Counselor, 39***(1), 7-13.**

Gladding, S. T. (2012). *Counseling: A comprehensive profession* (7th ed.). Boston, MA: Pearson.

Hefferon, K., & Boniwell, I. (2011). *Positive psychology: Theory, research and applications*. Maidenhead, UK: Open University Press.

Kardaş, S. (2017). Pozitif psikolojinin temel kavramları: Psikolojik iyi oluş, umut, iyimserlik ve yaşam doyumu. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 53*, 193-204.

Öner, U. (2007). Bibliyoterapi: Kuram ve uygulama. *Türk Kütüphaneciliği, 21*(1), 3-24.

Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification*. Washington, DC & New York, NY: American Psychological Association & Oxford University Press.

Rubin, R. J. (1978). *Using bibliotherapy: A guide to theory and practice*. Phoenix, AZ: Oryx Press.

Tarhan, N. (2018). *Pozitif psikoloji: Mutluluğun gücü*. İstanbul: Timaş.

Yavilioğlu, İ. (2023). *Pozitif psikoloji bağlamında Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın Tefvîznâme'si ile Manevî Danışmanlık ve Rehberlik* (Yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.